

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

חצוה - פורים

פ' זכור

גליון כה (שפב)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

מודעה

בעמדינו בתחלת "שלשים ימי הכנה" לקראת יום
הבהיר "לי"א ניסן" שנת השמונים וחמש. - הננו בזה
לעורר את לב הת' ואנ"ש שיחיו לשלוח לנו את
הערותיהם-הארוטיהם וכו' בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א
(לקו"ש, שיחות וכו') הבאים ממילא ע"י ההוספה בקו
התורה.

ההערות שיתוספו בזמן ה"שלשים ימי הכנה"
יודפסו אליה בהקובץ של"ל לקראת יום הבהיר "לי"א
ניסן" שנת השמונים וחמש.

ודאי יגרום הדבר נחת רוח רב לכ"ק אדמו"ר שליט"א.
ואין מזרזין אלא למזרזין.

המערכת

תוכן הענינים

לקוטי שחות

- ד..... לשכת הגזית פועל בהחלות דעזרות.
- ה..... עזרות סחרן ללשכת הגזית.
- ו..... זכרון דשבת ביציאתו.
- ז..... האם יש מחלוקת ב"הלכה למשה מסיני".
- ט..... שאלה בהמבואר בכמה מקומות אודות שני סוגי הנסים.
- י..... הערה בלקו"ש ח"א.
- יא.....

שחות

- ו..... תענית אסתר.
- ז..... סיבת הקדמת הרמב"ם בתש"ר לתש"י.
- יא..... האם ידע והשתמש רש"י בפירוש (לע"ז) ערבי.
- יב..... ארגמן מהל?

פשוטו של מקרא

בפירושי רש"י על הפסוקים:

- יג..... כז, כ - (ח, ל).
- יד..... כז, כ.
- טו..... כח, א.
- טז..... כח, ב - ג - ד.
- יז..... כח, ד.
- יח..... כח, ו.
- יט..... כח, טז.
- כ..... כח, כג.
- כא..... כח, מב.
- כב..... כח, מג.
- כג..... שם.
- כד..... כט, א.
- כה..... כט, ג, ד, ז.

כט, יא..... יט
 כט, יח..... כ
 כט, יח..... כ
 כט, כה..... כ
 כט, כט..... כא
 ל, ל..... כב
 אודות כתבי יד רש"י בנוגע לפרשתינו..... כב
 רשמת בארלי: כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' תשא.... כג
 בנוגע לצו השעה: תבלעת: "משיח נאו!" (מקור)..... כו
 בנוגע לתשובה שנדפסה על שאלה בפירש"י כא, לא (גליון). כז

ה ל י ו ם

הערות וציונים ופרפראות כו' ללוח דשבוע זה..... כח

(The following text is extremely faint and largely illegible due to the quality of the scan. It appears to be a list of notes or a detailed index corresponding to the entries above. It contains various words and phrases, some of which are recognizable as Hebrew terms related to the Talmudic tractate Shema, but the majority are too light to transcribe accurately.)

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' תרומה (סעי' ד') מבאר כוונת הזהר (ח"ג קסא, ב) ירושלם. . אסחרא להר הבית כו' ואיננו עזרות סחרן ללשכת הגזית דתמן סנהדרי גדולה יתבין כו' ולשכת הגזית אסחר למזבח וכו', דלא נחית כלל לבאר העשר קדושות שבמקומות אלו, כ"א לעצם החפצא במקומות אלו, דחלות שם הר הבית תלוי בחפצא ד"עזרות ישראל", וכן בנוגע לעזרות, דחלות שם עזרות תלוי בגדר דלשכת הגזית דתמן סנהדרי גדולה יתבין, דאי"ז רק נתינת סימן על מקומה דלשכת הגזית, אלא שזוהי נתינת טעם נוגע לחלות דינה בתורת מקום לשכת הגזית, דעזרות סחרין ותלויים בו, וחלות שם לשכת הגזית תלוי בחפצא דמזבח עי"ש.

משמע מזה, דלא רק דהשלימות בסנהדרין הוא כשהם נמצאים בלשכת הגזית (וכמובא בהערה 29 דכאשר גלו הסנהדרין ממקומן א"א לדון דיני נפשות) אלא גם דהשלימות דהמקדש (עזרות) הוא כשהסנהדרין נמצאים שם.

ויש להעיר בזה במ"ש בקונטרס ברכת יצחק (סי' ל') דאיתא בגמ' סנהדרין נב, ב, בזמן שיש כהן יש משפט בזמן שאין כהן אין משפט, וברמב"ם (הל' סנהדרין פ"ד ה"א) כתב וז"ל: אין דינים דיני נפשות אלא בפני הבית והוא שיהי' ב"ד הגדול שם בלשכה שבמקדש כו' ומפי השמועה למדו שבזמן שיש כהן מקריב ע"ג המזבח יש דיני נפשות והוא שיהי' ב"ד הגדול במקומו, עכ"ל. דמהרמב"ם נראה דב"ד במקומו וכהן הוי חדא דינא שכללם יחד בהלכה אחת, ועוד שהתחיל אין דיני דדיני נפשות אלא בפני הבית והוא שיהי' ב"ד הגדול שם בלשכה, דמשמע מזה דישיבת ב"ד הגדול שם, הוי תנאי בשם מקדש לענין דיני נפשות, דדין דהמקום גורם הוא דין במקדש, ולא חשיב כלפני הבית אם אין ב"ד הגדול במקומו, ומבאר זה עפ"י מה ששמע מהגרי"ד סאלאווייציק דישיבת ב"ד הגדול בלשכת הגזית, אינו רק הכשר בהב"ד, אלא דהוי קיום המקדש, והוכיח זה מהמשנה סוטה מט, א, דמשגלתה סנהדרין בטלה שמחת בית המשתאות, וזהו אחד מהגזירות שעשו על חורבן הבית, הרי חזינן דביטול הסנהדרין הוי מקצת חורבן, ע"כ. ולפ"ז י"ל דמה דבעינן ב"ד הגדול במקום המקדש, וכן מה דבעינן כהן העובד לדון דיני נפשות, הכל הוא דין אחד דיסודו הוא דבעינן שלימות במקדש וזהו ע"י הב"ד הגדול שם וכן כהן העובד עי"ש, ולכאורה זהו ע"ד מה שנתבאר בהשיחה (לפי

(הזוהר), דהלשכת הגזית פועל בהחלות דהעזרות.

*

ב. (ב) עוד יש להעיר דלפני המבואר בהזוהר יוצא דהחלות שם דעזרות הוא עי"ז דסחרן ללשכת הגזית, ומשמע לכאורה דזהו כדעת התוס' בסנהדרין יד, ב, ובע"ז ח, ב, דבעינן סנהדרין סמוך לשכינה דוקא ולא בכל ירושלים עי"ש, ועד"ז איתא במכילתא פ' משפטים עה"פ מעם מזבחי תקחנו למות שהסנהדרין בצד המזבח עי"ש, וכן בסוף פ' יתרו שם אשר לא תגלה ערותך עליו ואלה המשפטים אשר תשים, נמצינו למדין שהסנהדרין באין בצד מזבח וכו' (וכן הוא ברש"י ר"פ משפטים).

אבל עי' בר"ש פ"ק דכלים דלפנים מן החומה מקודש מהם שאוכלים שם קדשים קלים ומע"ש, ועוד נפק"מ לענין המראה דזקן ממרא, דאם מצאן בבית פאגי והמרה עליהם אינו המראה עי"ש, הרי מוכח מזה דסב"ל דמקומן של סנהדרין איצ"ל דוקא בלשכת הגזית, אלא אפשר גם בכל עיר ירושלים, וכן כתב גם המאירי סנהדרין מב, ב, וז"ל: זה שביארנו במשנה ג"כ שאם היו כו"ד קובעין מקום מחוץ לירושלים היו עושין מקום ההריגה רחוק מהם. . . יש שואלין והלא בזקן אמרו, שאם מצאן בבית פגי אעפ"י שהוא מקום שנידון בתוך העיר והמרה עליהן אין המראתו המראה שאין זה מקום הדין, ונאמר וקמת ועלית מלמד שהמקום גורם, וה"ה שאין דנין שאר דיני נפשות חוץ מלשכת הגזית זהאיך אתה אומר שיהיו קובעים להם מקום חוץ לירושלים. . . ולדעתי אין כאן קושיא כלל, שכל שנקבע מקומם באיזה מקום בתחום ירושלים הרי הוא מקום הדין כלשכת הגזית עצמה, עכ"ל. הרי מוכח ג"כ דסב"ל כדעת הר"ש דכל מקום שהם בקביעות אם הוא בתחום לירושלים הרי זה כמו בלשכת הגזית, (ולא קשה מהא דאמרינן ברי"ה לא, א, דגלתה הסנהדרין מלשכת הגזית לחנות ומחכות לירושלים כו' כמבואר בע"ז ח, ב, משום דחז"ל דנפלי רוצחים ולא לכלי למידן עי"ש, א"כ איך אפשר לומר דגם כשהם בירושלים יש להם השלימות דבי"ד הגדול? כי להמבואר בהמאירי נלחא, דכ"ז ההוא אם הם במקומן בירושלים באופן של קביעות, אבל כשגלו ממקום למקום ולא היו בקביעות א"א להם לדון דיני נפשות). ובס' קול צופיך (ע' ק"ג) כתב דזה תלוי בהלימודים, דלפי המכילתא (הנ"ל) מובן דבעינן אצל המזבח דוקא, אבל לפי הלימוד בגמ' (סנהדרין יד, ב), מוקמת ועלית אל המקום, מלמד שהמקום גורם, יכול להיות דגם לירושלים נקרא מקום, וכדעת המאירי והר"ש.

(אבל עי' ברע"ב בפירוש התורה ר"פ משפטים (מובא בס' הר אפרים על המכילתא שם) שהקשה דלמה צריך הלימוד דואלה המשפטים שתשים הסנהדרין אצל המזבח, הלא נפק"ל ממה דכתיב וקמת ועלית אל המקום מלמד שהמקום גורם? ומתרץ די"ל דהתם נפקא לן שתשים סנהדרין במקדש, ומהכא נפיק לן שתשים הסנהדרין אצל המזבח ממש, עכ"ל). ועי' גם רש"י דסנהדרין שם ד"ה מצאן דמשמע שם שכל הר הבית כשר לסנהדרין, וכלשונו: "זקן ממרא לסנהדרין חוץ ללשכת הגזית שהיתה בהר הבית" ועי' גם ברש"י זבחים נד, ב בד"ה ואיכא דאמרי.

דמזהר הנ"ל יוצא מפורש דבעינן הסנהדרין דוקא אצל מזבח, ולא רק משום דזהו השלימות בביל"ד, אלא עוד יותר שהשלימות בעזרות הוא ע"י דסחרן ללשכת הגזית, ולא כדעת הר"ש והמאירי.

*

ג. ג) בהמבואר בלקו"ש פ' יתרו דהרמב"ם למד ממ"ש "זכור" דצריך להיות זכרון תמידי דשבת גם בימות החול, ומזה מוכח דצריך להזכיר דברג שבח וקידוש גם ביציאתו דעיל"ז יזכור יום השבת גם בימות החול עיל"ש בסעי' ו'.

יש להביא דוגמא לזה דכן מצינו גם במצוות הקהל שצ"ל מקץ שבע שנים, ונתבאר בלקו"ש (חכ"ד וילן (א)) דלכך מפרש רש"י ע"ז "בשנה הראשונה של שמיטה" דכיון דאז מתחיל התקופה דשש שנים תזרע וכו', הנה אז מתאים הענין דהקהל לפעול לראת ה' במשך השש שנים דאח"כ שמתעסקים בענינים גשמיים, (ולאידך מדגישם דזהו מיד לאחר שנת השמיטה כיון דבזמן השמיטה היו פנויים מענינים גשמיים במילא זהו זמן הכלי מתאים לפעול וכו' עיל"ש), וי"ל דכן הוא גם בדרך ההלכה, (וראה הערות וביאורים גליון ק"ד סי' א' בזה), ואפ"ל דזהו הוכחת הרמב"ם דבכדי שיזכרו אודות שבת בימות החול, לא מספיק במה שמזכירים דברג שבח וקידוש רק בכניסתו, אלא דצ"ל גם ביציאתו, ע"ד הנ"ל בהקהל.

*

ד. ד) בהשיחה דתענית אסתר הוזכר כמה פעמים דתענית אסתר הוא כמו שאר תעניות שענינם הוא זמן תשובה כמ"ש קרעו לבבכם ואל בגדיכם וכו' וכן לענין שאר הפרטים.

ולש להעיר דכשחל פורים ביום א' דמקדימים התענית ליום ה' אף כבשאר תעניות אמרינן דאקדומי פורענתא לא מקדמינן, הנה בשאילתות פ' ויקהל כתב דבתענית אסתר לא שיך זה, מפני שהוא נס ונס מקדימין ולא מאחרין, ואינו דומה לשאר תעניות שהם לזכר פורעניות, וכ"כ המרדכי (ריש מגילה אות תשע"ו) דתענית אסתר לאן פורענתא היא, ולכן אפשר להקדימו, ועי' גם בכל בו (הל' פורים) דיש שנהגו להתענות ביום י"ג שהוא יום שלפניהם לפי שלא נאסר אלא תענית של צער, אבל התענית שאנו עושים אינו אלא זכר לתענית אסתר ושיזכור כל אדם שהבורא ית' רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אליו בכל לבבו כאשר עשה לאבותינו וכו' וכ"כ בארוחות חיים הל' מגילה אות כ"ה עי"ש, ועי' גם במ"ש הרמב"ם במנין המצוות שבריש ספר היד דל"ל: וצונו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והי' קרוב לשועתינו כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וכו' עכ"ל, דלפ"ז י"ל דענינו של תענית אסתר הוא להראות דע"י תענית ותפלה לה' בא מיד הישועה דנס פורים, והוא ענין אחד עם הנס דפורים, ואינו דומה לשאר התענית שבהם כתב הרמב"ם (הל' תעניות פ"ה ה"א) שיהי' זה זכרון למעשינו הרעים ונמנע, אבותינו שהי' כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות וכו', משא"כ בתענית אסתר כתב שם בהל' ה' שהוא "זכר לתענית, שהתענו בימי המון ולכן לא שיך בזה הענין דאקדומי פורענתא וכו', דלפ"ז משמע דגדרו של תענית אסתר חלוק ביסודו משאר התעניות דאינו יום של צער וכו' כבשאר תעניות, מיהו בהשלתה נת' אודות ענינים הטובים ובנוגע להמעלות שבימי התעניות, דבזה ודאי אמרינן דתענית אסתר משתווה לשאר התעניות.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

ה. בהתוועדות דש"ק שעברה התייחס כ"ק אדמו"ר שליט"א למ"ש הרמב"ם - בהתחלת הלכות תפילין ומזוזה וס"ת. (בהנחה בלה"ק סל"ט):

במנין המצוות דהלכות אלו - כותב הרמב"ם: "יש בכללן

חמש מצות עשה. וזהו פרטן. א) להיות תפילין על הראש. ב) לקשרם על היד וכו'". הלינו, שמקדים מצות תש"ר למצות תש"י. וכן הוא במנין המצוות שבתחלת ספרו: מ"ע יב - "לקשור תפילין בראש, שנאמר והיו לטוטפות בין עיניך". ומ"ע יג - "לקשור תפילין ביד, שנאמר וקשרתם לאות על ירך".

וצריך להבין: מדוע שינה הרמב"ם מסדר הכתוב - שהביאו במנין המצוות בתחלת ספרו - "וקשרתם לאות על ירך (ואח"כ) והיו לטוטפות בין עיניך". תש"י לפני תש"ר. שלכן, גם הנחתן היא באופן ש"קושר של יד ואח"כ מניח של ראש". ומדוע הקדים הרמב"ם תש"ר לתש"י?

ולעיר מרמב"ם עם פי' יד פשוטה שהרגיש בזה (ס' אהבה כרך ב' עמ' תקכז):

"הן במנותו את המצוות, גם בספר המצוות וגם בהקדמה למשנה תורה וגם כאן, והן בהצעת ההלכות בפרקים אשר לפנינו, הקדים רבינו תפילין של ראש לתפילין של יד. דבר זה טעון הסבר שהרי הכתוב לעולם מקדים את האות על ירך לטוטפת בין עיניך".

שם בהנחה:

ואין לתרץ שהקדמת תש"ר לתש"י היא מפני מעלת הקדושה דתש"ר לגבי תש"י (כמבואר בהמשך ההלכות) - כי: הסדר דמנין המצוות אינו בהתאם לסדר מעלת קדושת וחומר המצוות, כפי שרואים כו"כ מצוות חמורות שנימנו לאחרי מצוות קלות.

ומזה מוכן גם בנוגע למנין המצוות לפני כל הלכה - שאין הדבר נקבע ע"פ חומר קדושת המצוה, כי אם, ע"פ המצטרף לקיום. . יש להקדים הלימוד דתש"י ללימוד דתש"ר.

וביד פשוטה הנ"ל רצה לתרץ כע"ז:

"ונראה שהקדמנו של ראש מפני שהיא קדושה יותר והיא היא הפאר ששם ה' נקרא עלינו. ואע"פ שסדר לבישתן הוא להקדים של יד לשל ראש, מכל מקום של ראש חשובה יותר". (ראה שם המ"מ שהביא באריכות).

ובביאורו של כ"ק אד"ש (שם ס"מ): שהחילוק בין תש"ר לתש"י הוא ע"ד החילוק בין "תדיר" ל"שאינו תדיר", שכן,

קיום המצוה דתש"ר הוא בכל רגע ורגע, "תדיר". וקיום המצוה דתש"י אינו אלא בעת הקשירה, "אינו תדיר".

ולכן הקדים הרמב"ם תש"ר לתש"י - כי, ה"תדיר" דידן הוא גם מוקדם בזמן לתש"ר שאיחרה רגע א' - אי אפשר להשלימו. כי בכל רגע צ"ל מונח מצד עצמו, משא"כ תש"י, שהמצוה היא ההנחה.

יש להעיר מפני הנ"ל גם בזה:

"מבוא להלכות תפילין ומזוזה וספר תורה", - שם עמ' (תקכא) - "מצות תפילין תדירה יותר מן התפילה. התפילה אינה אלא שלש פעמים ביום ברוב הימים, אבל תפילין "צריך אדם להשתדל להיותן עליו כל היום שמצותן כך היא" (ד, כה). אולם "אף על פי שמצותן ללבשן כל היום בשעת תפילה יתר מן הכל" (שם, כח). לפיכך מקומן של הלכות תפילין אצל הלכות תפילה ואחריהן, שהרי סדר הנושאים בספר אהבה הוא לפי תדירותן - כל התדיר יותר מאוחר מחבירו".

ולסיום: "ראוי לציון כי גם אצל הפוסקים שקדמו לרבינו נמצאת תופעה זו להקדים הזכרת תפילין של ראש לשל יד. כך בשאילתות (פרשת בא סימן מה): . . . והוא הדבר בהלכות תפילין להרי"ף ז"ל - מתאר לראשונה תפילין של ראש. ובעקבותיהם צעד גם רבינו. אולם ראה מסכת תפילין (היגר) בסופה שהובא שם מאמר זה והסדר הפוך "תפילין על ידיהם ותפילין על ראשיהם". (שם ע' תקכ"ח).

הת' משה דוד כהן
- תלמיד בישיבה -

ו. ב"סיום הרמב"ם" (מ' שבט) כתב באות ג' "והנה בפירוש ד"הלכה למשה מסיני . . . הפירושים המקובלים מפני משה . . . אין מחלוקת בהם בשום פנים". עכ"ל.

ובהערה 19 כתב מ"מ על זה דבהלמ"מ אין שייך מחלוקת "רמב"ם בהקדמתו לפיהמ"ש. וראה הל' ממרים פ"א ה"ג".

והנה הטעם שצויין להרמב"ם דהל' ממרים ולא רק לפירוש המשניות בהקדמתו הוא, שבפשטות הכוונה דלא לימא דחזר הרמב"ם מאיזה סיבה שתהי' ממ"ש בפירוש המשניות אלא גם

בספרו ה"ד ס"ל כן דא"א להיות מחלוקת בהל"מ כמפורד בדבריו.

והנה עפ"ז אין מקום לומר כמ"ש הש"ש היבא בספר אבני צדק בסלמן צ"ב "וראיתי בספר ש"ש שכתב שהרמב"ם חזר בו בחיבורו מ"ש בפירושו על המשניות דאין שי"ך מחלוקת בהל"ל וחזר בו הרמב"ם בספרו".

אמנם עפ"י הנ"ל א"א לומר כן. ועוד דאין זה רק רמז ודיוק בהרמב"ם אלא מפורש בספרו דלא חזר בו וצע"ג על הספר הנ"ל, ועיין במהר"ץ חיות בחידושו על מסכת ב"ק דף ק"ז ובספרו באריכות בערכו. ואכמ"ל.

הת' נח שמחה פאקס

תות"ל מנטרעאל -

ז. בלקו"ש ח"ו פ' בשלח (ע' 89) מבאר דיש שני סוגי נלסים א. נס שמשנה את הטבע שכמו בהנס דידו מצורעת כשלא. ובזה עיקר הנס הוא ברגע הראשון שנשתנה ממציאות יד למציאות יד מצורעת, אבל מה שמשלב אח"כ להיות במצב זה אין זה נס אלא טבע.

ב. נס הקשור אם שינוי תמיד, וכמו במכת דם דאין הכוונה שהמים עצמם נהפכו למציאות דם, אלא שגם לאחר שנהפכו המים לדם נשארו מים בעצם מהותם, אלא שמצד הנס ה' נראה בחיצוניות דם. וזה הר"י החידוש הוא בכל רגע במה שניאה לדם, וראה גם בארוכה בלקו"ש ח"ה (ע' 176) שמביא שם כמה הוכחות לזה.

אמנם לכאורה יש להעיר מהמבואר בספר המאמרים תרפ"ה (ע' רצה) וז"ל: והוא ע"ד שנתבאר בענין מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק דהחומץ לא נשתנה בעצם מהותו, דאינו דומה כמו בהנסיים דמצרים דהמים נעשה דם, דכל נבוא יש לו אות מיוחד או תיבה מיוחדת מע"מ שהצירוף התרא הוא חיות הנבוא הוא וקיומו, ובזה שנחלף מהותו נחלף גם טבעו, אבל בהחומץ הר"י לא נחלף מהותו לשמן, כו" עכ"ל. ומבואר דבמכת דם ה' שינוי שנהפכו למהות דם וצ"ע מהמבואר בלקו"ש הנ"ל.

הרב שלמה יהודה סג"ל
- ר"מ בישיבה -

ח. בלקו"ש - יא ע' 128 מקשה למה רש"י מעתיק התיבות
מגרגרו בראש הזית וכו', שלכאורה ההוכחה הוא מסיום הענין
שם.

הנה בדפוס רומי מסיים "והוא כתית וזך".

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ש י ח ו ת

ט. ע"ד מה שהעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות ש"פ
משפטים (בביאור לרש"י (כד, ו) ד"ה וישם באגנות אם רש"י
ידע והשתמש בביאורו לתורה (נוסף לצרפתית - שפת המדינה
בו גר רש"י) גם בערבית.

יש להעיר בזה (ע"פ רש"י מהדורת שעוועל, במפתחות.
ע' תרלו, ערך "לשון") שמצינו בכמה מקומות שרש"י מביא
שפות זרות חוץ מצרפתית:

"לשון ערבלי" בא יב, ט.

תרומה כה, כט. תצוה כח, כח. חקת יט, טו
(בדפוסים שלפנינו: לשון עברלי).

"לשון פרסלי" כי תצא כא, יד.

"לשון יוני" וישלח לה, ח. ויחי מט, ה. קדושים כ, יד.
חקת כ, י.

"לשון אשכנז ולשון כנען" דברים ג, ט.

"לשון ישמעאל" תולדות כה, כ. ויצא ל, יד.

הת' לוי יצחק גראסבאם

- תות"ל 770 -

ל. בנוגע למה שביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועודת של שבת פרשת תרומה שלשית רש"י ארגמן זה לאו דוקא אדום שא"כ התורה צריכה לכתוב מפורש אדום יש להעיר לכאורה מרש"י ויחי פרק מ"ט פסוק מ' שם כבר פירש רש"י מהו ארגמן וז"ל: "ועוד תרגומו בפנים אחרות כו' כבס בלין יהא ארגון טב לבושה" שציבעו דומה ללין עכ"ל.

והנה ארגון זהו תרגומו של ארגמן כמו שמפרש התרגום בפרשתינו (תרומה) ורש"י מפרש שציבעו דומה ללין רק שבוחי לא נוגע אם זה צמר או מין לעצמו ובפרשת תרומה רש"י מפרש שזה צמר כי שם נוגע מה זה אבל צבעו ל"צ לפרש.

ולפ"ז אפשר לומר שזהו הטעם למה רש"י לא פירש זה בפרשת תרומה ורק בנוגע לתכלת שעדיין לא פירש מה זה רש"י צריך לפרש. והנה היין הוא לא צבע אדום כגיל רק הוא אדום יחזק ויתכן גם כמה סוגי לין שיש לבן ויש אדום וכו' ואולי זהו הקשר לפירוש שארגמן זה כמה צבעים.

הת' יצחק שאנאוויטש

תלמיד בלשיפה -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

יא. פרשתינו כז, כ ואתה תצוה רש"י אינו מפרש כאן למה שינו כאן הלשון מפ' תרומה דשם כתוב ויקחו ועשו וכדומה, ראה ברשב"ם כאן, וכבר עמדו כמה פשטני המקרא למה כתוב כאן הלשון "ואתה תצוה", אבל רש"י אינו מפרש כאן, אבל בפ' אמור כד, ב כ' "ואתה סופך לצוות את בני ישראל על כך".

וכן קשה בפסוק זה, שלכאורה צ"ל אחר הפסוק ואתה הקרב, והיינו לאחר שיעשו בגדי כהונה, והכהנים ילבישו בגדי כהונה אז יעריכו המנורה. ואולי אפשר לבאר כמו שפ"ח החזקוני דאין כאן עיקר המצוה עד פרשת בהעלותך.

להעיר שבדפוס רומי יש פי' על תי': ואתה תצוה, אזהרה למשה על שמן המאור.

וכן יש להעיר שתי' "ואתה תצוה" בפרש"י הם השם של הפרשה ולא התלבות מפרש"י. ראה לקו"ש חלק י"א ע' 128 בהערות.

להעיר גם שבספר צפנת פענח עה"פ: ואתה תצוה בגימט' נשי"ם צו"ה מכאן חייב הדלקה לנשים".

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

יב. בפירש"י ד"ה להעלות נר תמיד (כז, כ): מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאלי', עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) רש"י בא כאן לכאורה לפרש למה נאמר בפסוק לשון "להעלות" בנוגע להדלקת הנר, וא"כ למה מעתיק תיבת "תמיד" מן הכתוב. ובפרט שבד"ה שאחר זה מפרש תיבה זו.

(ב) בד"ה ובהעלות (ל, ח) אומר רש"י: כשידליקם להעלות להבתן, עכ"ל.

לכאורה נראה שגם כאן בא רש"י לפרש למה נאמר "ובהעלות" בנוגע להדלקת הנרות.

וצריך להבין, הרי רש"י כבר פירש זה בד"ה הראשון.

ג) בתחלת פרשת בהעלותך מפרש רש"י וז"ל: על שם שהלהב עולה כתיב בהדלקתן לשון עלי' שצריך להדליק עד שתאה השלהבת עולה מאלי' ועוד דרשו רבותינו מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעלי' הכהן עומד ומיטב, עכ"ל.

וצריך להבין:

א. למה מאריך כאן רש"י: "על שם . . . כתיב בהדלקתן לשון עלי'", (1) ולא אמר בקיצור, על דרך שאמר בד"ה להעלות נר תמיד: "מדליק עד שהתא שלהבת עולה מאלי'", ותו לא. או על דרך שאמר בד"ה להעלות: "כשידילקם להעלות להבתן", ותו לא.

ב. למה בפרשת בהעלותך אומר רש"י: "שצריך (להדליק)", ובד"ה להעלות נר תמיד אומר: "מדליק", ולמה אינו אומר שם: "צריך להדליק".

ג. למה אומר רש"י: "(ועוד דרשו רבותינו) מכאן". ולמה לא דרשו זה ממה שנאמר בפרשתינו "להעלות נר תמיד" וגו' (כז, כ), או ממה שנאמר: ובהעלות אהרן וגו' (ל, ח).

אבל אולי אפשר לומר, שלשון "להעלות או "ובהעלות" קאי רק על הנר, משא"כ בפרשת בהעלותך שכתב "בהעלותך" דרשו שגם אהרן הי' עולה (על המעלה).

*

---

1) בנוגע לקושיות אלו (א, ב) אולי א"ל שבפ' בהעלותך הוא עוקר הציור על הדלקת המנורה לכן הקושיא גדולה ביותר למה נקט ל' בהעלותך משא"כ בפרשתנו בא ענין הדלקת נרות בדרך אגב (לשמן זית, ולהקטר הקטרת). ולכן גם, שם מדגיש רש"י שצריך מפני ששם הוא עיקר הציור.

יג. בפירש"י ד"ה ואתה הקרב אליך (כח,א): לאחר שתגמור מלאכת המשכן, עכ"ל.

צריך להבין:

למה מעתיק רש"י תיבות: "ואתה" "אליך" מן הפסוק.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

יד. פרשתינו כח,ב בפ' תצוה נכתב ג' פעמים ועשית בגדי קדש. א) כח,ב ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך ורש"י אינו מפרש כיון שאין כאן שום קושיא, אבל האבן עזרא מפרש "נקראו כן בעבור שישרתו בהם במקום הקדש".

ב) כח,ג "ועשו את בגדי אהרן" וגם כאן רש"י אינו מפרש.

ג) כח,ד "ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך" כאן מפרש רש"י "בגדי קדש מתרומה המקודשת לשמי יעשו אותם".

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

טו. בפירש"י ד"ה בגדי קדש (כח,ד): מתרומה המקודשת לשמי יעשו אותם, עכ"ל.

צריך להבין: גם בפסוק (כח,ב) נאמר: ...בגדי קדש וגו'. ולמה לא פירש רש"י שם מהו הפירוש של "בגדי קדש" (2)

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

(2) אולי א"ל שכאן בפסוק ד' מתעוררת קושיא בפש"מ דהלא כבר מנה הפסוק כל הבגדים שיעשו ולמה כתוב

טז. כח, י ד"ה "כתולדותם" ... כ"ה אותיות בכל אחת ואחת - אמאי צריך רש"י לפרש שיש כ"ה אותיות ושזהו טעם שכתבם מלא הרי רש"י כבר נתן טעם: משום שכן הוא הכתוב במקום תולדתו.

ושמעתל מאחד: שמוכן מפ"י רש"י שמפרש ב' ענינים במלת "כתולדותם" הא' שזהו כסדר תולדותם והב' שצריך לכתוב בנימין מלא כ"תולדתו" וע"ז ביאר דהא גופא אינו מוכן למה צריך לכתוב דוקא מלא כמו בתולדתו ולא חסר כמו במ"א וע"ז מפרש כדי שהיו כ"ה אותיות בכ"א.

*

יז. כח, טז ד"ה זרת ומפרש כפול ומוטל וכו' ולכאורה בא לפרש כאן רבוע וגו' כפול וא"כ מה שייך כאן להעתיק בד"ה המילים "זרת ארכו וזרת רחבו" שבמלים אלו אינו מוסיף שום ביאור במדת האורך ורוחב של החושך. (3)

* כח, כ מפרש"י . . זה לשון במלואותם כשיעור וכו' ולכאורה בד"ה הי' ג"כ להעתיק תיבת במלואותם. (4)

*

יח. כח, כג ד"ה על החושן ופי' לצורך החושן ולעיל כח, כב

עוה"פ באותו פסוק עצמו שיעשו "בגדי קדש" ולכן מפרש רש"י שכאן הכוונה לא שיעשו הבגדים רק שיעשו הבגדים מקודש (מתרומה המקודשת וכו') רק שעדיין צ"ל למה אין רש"י מעתיק תיבת "ועשו" מן הפסוק.

(3) רש"י בא לפרש כאן שמלות כפול לא קאי אמלת רבוע אלא על המלים זרת ארכו וזרת רחבו שהי' במדה הזה כשהי' כפול.

(4) כמדובר כמה פעמים שרש"י מבליע תיבות הפסוקים בפ"י ואכמ"ל.

בד"ה על החושן פל' בשפיל החשן. ק"ק למה שנה רש"י הלשון.

*

יט. כח, מב ד"ה ועשה להם ופל' לאהרן ולבניו - לכאורה פליטא וגם אמאי מעתיק רש"י תיבת "ועשה".

הת' יוסף יצחק פיקארסקי

- תלמיד במתיבתא -

כ. פרשתינו (כח, מג) רש"י ד"ה ומתו הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים במיתה עכ"ל.

וצ"ב למה צריך רש"י לחזור ע"ז עוד פעם, והרי הוא פירש כבר (כח, לה) להבין חמש למקרא זה ולמה צריך לשנות את זה עוד פעם? (5)

הת' משה זלמן גאפין

- תלמיד במתיבתא -

כא. בפירש"י ד"ה חקת עולם לז' (כח, מג): כל מקום שנאמר חקת עולם הוא גזירה מיד ולדורות לעכב בו, עכ"ל.

צריך להבין: "חקת עולם"

-

(5) י"ל בזה בב' אופנים: א) שבפסוק ל"ה לשון רש"י (והנדון) הוא אם **לפנס** וצ"ל שבפסוק מ"ג לשון רש"י (והנדון) **שהמשמש** וכו' שהם ב' דברים נפרדים. והב' שכאן החידוש שגם במכנסים שהם רק "לכסות בשר ערוה" ואינם "לכבוד ולתפארת" מ"מ גם בהם אם שמש מחוסר בגדים במיתה.

ואולי יש לחבר ב' תירוצים הנ"ל שבשאר בגדים גם ליכנס חליב מיתה, משא"כ במכנסים רק משמש חליב מיתה ולא כניסה.

עליו בלקו"ש חכ"א שיחה א' לפ' תצוה הביאור בארוכה.

המערכת

(א) גם בפסוק (כז, כא) נאמר: "...חקת עולם וגו', ולמה לא פירש רש"י שם מהו הפירוש של "חקת עולם".

וכן על דרך זה צריך להבין:

בפרשת בא (יב, יד) כתיב: "...חקת עולם וגו'. ועיין שם ברש"י ד"ה לדרתיכם. ולמה לא פירש רש"י שם מהו הפירוש של "חקת עולם".

(ב) למה מעתיק רש"י תיבת "לוי" מן הכתוב. וממה נפשך, אם מעתיק תיבת "לוי" למה אין מעתיק גם תיבת "ולזרעו".

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

*

כט, א בד"ה על המצנפת פי' כמו שפרשתי למעלה ע"י הפתיל וכו'.

וקשה אמאי צריך רש"י לפרש עוד הפעם כבר פירש (כמו שאמר רש"י בד"ה זה) כח, לז בד"ה על פתיל תכלת?

הת' יוסף יצחק פיקארסקי
- תלמיד במתיבתא -

בב. בפירש"י ד"ה והקרבת אותם (כט, ג).

בפירש"י ד"ה ורחצת (כט, ד).

בפירש"י ד"ה ומשחת אותו (כט, ז).

צריך להבין:

למה מעתיק רש"י בד"ה הראשון תיבת "אותם" מן הפסוק.

וכן בד"ה השלישי מעתיק תיבת "אותו" מן הפסוק. הגם שלכאורה אין מפרש תיבות אלו.

ובד"ה השני אלן רש"י מעתיק תיבת "אתם" מן הפסוק. ומובן בפשטות למה, לפי שאין מפרש תיבה זו.

*

כג. בפירש"י ד"ה פתח אהל מועד (כט, יא): בחצר המשכן שלפני הפתח, עכ"ל.

בפירש"י ד"ה פתח אהל מועד (כט, לב): כל החצר קרוי כף, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) לאחר שרש"י כבר פירש זה בפסוק (יא) למה צריך לפרש זה עוד פעם בפסוק (לב).

(ב) למה משנה רש"י בלשונו: בפסוק (יא): בחצר המשכן ובפסוק (כט): כל החצר וכו' (6).

ולמה מוסיף תיבות: "קרוי כן". מה כוונתו בתיבות אלו, ומה ה"ל חסר בלשון תיבות אלו. ולמה לא אמר בד"ה הראשון: "(חצר המשכן שלפני הפתח) קרוי כן".

(ג) גם בפסוק (כט, ד) שקודם פסוקים אלו, נאמר: "...אל פתח אהל מועד, ולמה אלן רש"י מפרש שם מהו "פתח אהל מועד".

(6) אולי יש לומר שיש הבדל בין שחיטת הפר שצ"ל דוקא "בחצר המשכן שלפני הפתח" משא"כ אכילת האיל וכו' ה"ל יכול להיות ב"כל החצר". והנה בחצר המשכן שלפני הפתח מובן שזה נקרא פתח אהל מועד משא"כ "כל החצר" איך שיין לומר ע"ז שזה "פתח אהל מועד" ע"ז מוסיף רש"י "כל החצר" (אף מאחורי וצדדי הפתח) קרוי כן. (ואולי דיוקו של רש"י מהא דכתיב (פסוק י"א) "לפני ה'" אלא שעפ"ז ק"ק למה לא הביא זה הש"י בהד"ה.

כד. בפירש"י ד"ה ריח נוח (כט, יח): נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני, עכ"ל.

בפירש"י ד"ה לריח נוח (כט, כה): נחת רוח למי שאמר ונעשה רצונו, עכ"ל.

וצריך להבין:

א) לאחר שרש"י כבר פירש מהו הפירוש של "ריח נוח" בפסוק (יח), למה צריך לפרשו עוד פעם בפסוק (כה).

ב) למה בפסוק (יח) אומר רש"י: לפני שאמרת רצוני, ובפסוק (כה) אומר: למי שאמר רצונו.

כה. בפירש"י ד"ה אשה (כט, יח): לשון אש והיא הקטרת איברים שעל האש, עכ"ל.

בפירש"י ד"ה אשה (כט, כה): לאש נתן, עכ"ל.

צריך להבין:

למה לא אמר רש"י בד"ה הראשון: "לאש נתן (והיא הקטרת)".

כו. בפירש"י לה' (כט, כה): לשמו של מקום, עכ"ל.

צריך להבין:

גם בפסוק (כט, יח) נאמר: "...עולה הוא לה".

ולמה לא פירש שם רש"י מהו הפירוש של "לה".

כז. בפירש"י ד"ה לבניו אחרינו (כט, כט) למי שבא בגדולה אחרינו, עכ"ל.

בפירש"י ד"ה תחתיו מבניו (כט, ל): מלמד שאם יש לו לכהן בן ממלא את מקומו ימנהו כ"ג תחתיו, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה אומר רש"י בד"ה השני: "מלמד שאם יש לו לכהן ימנהו כ"ג תחתיו", .

הלא זה יודעים כבר ממה שנאמר בפסוק (כט, כט) . . לבניו אחרינו וגו'" וכמו שפירש שם רש"י: "ללמד שבא בגדולה אחרינו" (7).

(ב) עיין בפרשת אחרי בפירש"י ד"ה לכהן תחת אביו (טז, לב): ללמד שאם בנו ממלא את מקומו הוא קודם לכל אדם, עכ"ל.

וצריך להבין למה אמר שם רש"י: "ללמד", הלא כבר יודעים זה מפרשתינו. וכמו שפירש רש"י בד"ה תחתיו מבניו: "מלמד שאם יש לו לכהן בן ממלא מקומו וכו'" (8).

*

(7) אולי י"ל שבפסוק כ"ט מפרש רש"י שמ"ש "לבניו אחרינו" הנה מלת לבניו אתו דוקא בניו אלא (כל' רש"י) "למי שבא בגדולה אחרינו". משא"כ בפסוק ל' כשהכתוב חוזר עוה"פ מלת בניו הרי"ז הוכחה ולימוד שאם יש לו לכה"ג בנו ממלא וכו'".

(8) אולי י"ל ע"ז ע"ד מ"ש רש"י שם אחרי (ט"ז, ל"ב) ד"ה "ואשר ימלא" אין לי אלא המשוח בשמן המשחה מרובה בבגדים מנין ת"ל וכו', עד"ז י"ל דמפ' תצוה היינו יודעים שבנו קודם רק במשוח בשמן המשחה דהרי כאן איירי שמשחו את אהרן (כ"ט, ז). ומפ' אחרי יודעים דגם במרובה בבגדים ג"כ בנו קודם.

כח. בפירש"י ד"ה וכפר אהרן, (ל, י): מתן דמים, עכ"ל.

צריך להבין:

למה מעתיק רש"י תיבת "אהרן" מן הפסוק, ועליו בפירש"י ד"ה ובהעלות (ל, ח), ששם אין רש"י מעתיק תיבת "אהרן" הנאמר בפסוק.

הרב וו. ראזענבלום

- תושב השכונה -

כט. בכמה כתבי יד ודפוס הראשונים שראיתי כמו דפוס הראשון של רש"י: הל"ו קלבריה וד"ה. דפוס שני: גואדלחארה רל"ו (ע"ל ר"ה שלמה בן אלקאבץ הלוי). דפוס שלישי רומי קודם שנת ר"מ. דפוס תשע"ז זמורא רנ"ב. כולם יש קטע שנדפסה ונכתבה בסיום פרשת פקודי.

אבל בדפוס רביעי: בצלונזא רמ"ב דפוס חמישי שובצ'נו רמ"ז דפוס שמלני נאפולז רנ"א ליתא כל הקטע.

הפלא גדול יותר ברלינר מצלין בסוף פ' פקודי שכן הוא בכ"י ואינו מצלין לדפוסים הנ"ל שיש הוכחות שראה כמה מדפוסים הנ"ל כמו דפוס רומי ועוד, שעוועל מצלין שנמצא בדפוס ראשון זמער "וכאן בקיצור לשון".

יש חשיבות מאד לקטע זה שהקפידה התורה שהחשן לא יזח.

הקטע זה הוא בשינוי מדפוס לדפוס ומכתב יד - לכתב יד.

הקטע דלהלן נעתק כמו שהוא בדפוס רומי שהלשון שם מתוקן יותר ויותר בהיר הסגנון ובדקדוקי הלשון הבהיר מרש"י.

דפוס רומי קודם שנת ר"מ. וז"ל:

לפי שפרשתי מעשה האפור והחשן פרקים פרקים על פירוש המקרא ויש לשגות בפירושו בצירופו איל רוחב מושיהו לחד האפור הנה עשוי

כמין סינר של נשים רוכבות סוסים וחוגרו מאחוריו כנגד לבו למטה מאציליו רחבו כנגד רחבו שלאדם ויותר ומגיע עד עקביו והחשב מחובר בראש, על פני רחבו מעשה אורג ומאריך לכאן ולכאן כדי להקיף ולחגור בו והכתפות מחוברות בחשב אחת לימין ואחת לשמאל מאחרי הכהן לפני קצות רחבו של סינר וכשזוקפן עומדות לו על ב' כתפיו והן כמין ב' רצועות אחרזת עשויות ממין האפוד ארוכו כדי שיעור לזקפן אצל צוארו מכאן ומכאן ונקפלות לפניו למטה מכתפיו מעט ואבני שהם קבועות בהן אחת על כתף ימין ואחת על כתף שמאל והמשבצות נתונות בראשיהן לפני כתפיו ושתי שרשרות זהב תחובות בב' טבעות שבחשן בשתי קצות רחבו העליון אחת לימין ואחת לשמאל ושתי ראשי השרשרות תקועין במשבצות לימין וכן שני ראשי שרשרות השמאל תקועין במשבצת שבכתף השמאל נמצא החשן תלוי במשבצת האפוד על לבו מלפניו ועוד ב' טבעות בב' קצות החשן בתחתיתו וכנגדן ב' טבעות בב' קצות האפוד מלמטה בראשו התחתון המחובר בחשן טבעת החשן מול טבעת האפוד שוכבין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעת האפוד והחשן שיהא החשן דבוק לחשב האפוד ולא יהא נד ונבדל הולך וחוזר וכתבתי אני מעשיהן כמו שכתו' כאן למען ירוץ קורא בו וכמו כן כתובין מלמעלה בתוך הפרשה נשלם ספר ואלה שמות תחלה ליוצר נשמות.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' תשא

נת' בהתוועדות

ד"ה

פרק ופסוק

תשא תשכ"ה

כי תשא.

ל, יב

- פורים ה'תשמ"ז -

כה

תשא תשלי"ד	וישק את בני ישראל.	לב, כ
(6) תשא תשלי"א	לך עלה מזה.	לג, א
תשא. (ויקרא) תשלי"א (6)	אתה והעם.	שם
(7) ויק"פ תש"מ	וגרשתי את הכנעני וגו'.	לג, ב
מוש"פ תשא תשלי"ט (8)	וראית את אחורי.	לג, כג
תשא תשמ"ה	פסל לך (הא').	לד, א
תשא תשמ"ה	פסל לך (הב').	שם
תשא תשמ"ה	ויקרא בשם ה'.	לד, ה
תשא. (צו) תשכ"ט (9)	וימהר משה.	לד, ח
ויק"פ תש"מ	את האמורי וגו'.	לד, יא
תשא. (ויק"פ) תשכ"ח (10)	לא תבשל גדי.	לד, כו
תשא. (ויק"פ) תשכ"ח (11)	גדי.	שם

והשיב משה את המסוה על פניו עד בואו לדבר אתו. תשא תשכ"ה

לד, לה

-
- (1 כא 214-222. 2) טז 394-401. 3) תשא תשד"מ. 4) לא 139-152. 5) טז 402-407. 6) שם 408-416. 7) כא 223-231. 8) שם 232-237. 9) לא 153-157. 10) ו 201-209. 11) שם 202-209.

הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

ש ו ר ו ת

5. בענין שצריכים לתבוע באת המשיח מצאתי בס' תורת משה להחתם סופר בענין זה הקשור גם לימי הפורים וז"ל:

להשמיד ולהרג, אחת בגמרא (מגילה י"ב ע"א) שאמרו תלמידיו של רשב"י דלכן נתחייבו ישראל שבאותו הדור כליה מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע ויש לדקדק האם גם אם אכלו נבילות וטרפות באותו סעודה אינם במיתה אלא במלקות והנה לפי"מ דאיתא במדרש ששתו סתם לינם ולחד מ"ד שאכלו בגשולית גוים יש ליישב דהעובר על דברי סופרים חייב מיתה לכן נתחייבו כליה ונלע"ד כיון דהי' אותו סעודה על חרבן בהמ"ק ששמח בה אחשורוש ואמר השתא תו לא מפרקי ואפיק כלל בית מקדשא כדאיתא התם דף י"א ע"ב לכן נתחייבו כליה כדמוכח ממה דאמרו חז"ל דלכן היה המגיפה בימי דוד ומתו מאה איש בכל יום עלה שלא התאמצו על בנין בהמ"ק (כדאיתא באגדת שמואל ויבא גד אל דוד וכו' למה דוד דומה באותו שעה לאחד שמכה את בנו וכו' כך כל אוכלוסים שנפלו על שלא תבעו את בנין בית המקדש וכו' לכן תקנו נשיאים הראשונים שיהיו מתפללין בכל יום אנא השב שכינתך לציון ע"כ) ותקן דוד מאה ברכות והוא מכוון כנגד מאה אמה קומת בהמ"ק. ע"כ.

הרב שמעון רייטשיק
- ר"מ בישיבה גדולה -
קאלפלארניע לאס אנדזשעלעס

לא. עיין בגליון לפ' תרומה ששם כתב הרב א.ח. (על מה שכתבתי ושאלתי בגליון לפ' משפטים בפירוש רש"י (כא, לא) ד"ה או בן יגח וד"ה או בת, שלמה אצל בן מעתיק רש"י או בן "יגח", ואצל בת מעתיק רק תי' או בת).

שיש כמה דפוסים רש"י שהגירסא שם שונה מכמו בחומשים שלנו ובדפוסים ההם נעתק גם אצל בת תיבת "יגח". (ומביא כמה גירסאות), ומסיים:

מכל הנ"ל רואים שקשה לברר הנוסחא האמיתית של רש"י כמו שיצא מתחת ידו הקדושה, וקרוב לומר שהרבה תיבות מהפסוק הוסיפו המדפיסים, או שהבחור הזעזער מדגיש שזה תי' מהפסוק, עכ"ל.

בנוגע לענין זה אולי הי' כדאי להעתיק כאן חלק משיחת כ"ק אד"ש מה שדיבר ש"פ וישלח שנה זו כפי שנדפס בהנחת הת' בלתי מוגה.

וז"ל שם (בתחילת דף ג):

האט מען געפרעגט: פארוואס בא "ויחבק" איז רש"י ניט מעתיק דעם ווארט "לו", משא"כ בא "וינשק" איז ער מעתיק אויך דעם ווארט "לו"?

האט איינער זיך געכאפט אויף א "המצאה": אין כמה דפוסים רש"י איז בכלל ניטא קיין פירוש רש"י אויף די ווערטער "ויחבק לו"!

זעלבספארשטענדליך, אז לויט די נוסחאות איז קיין קשיא ניטא!

די גאנצע קשיא איז לויט דעם נוסח בדפוס שלפנינו, ואפילו את"ל אז דאס איז ניט א פירוש פון רש"י עצמו איז דאס אבער א פירוש וואס איז געדרוקט בכמה חומשים וואס זיינען געווען בא גדולי ישראל ומפרשים וכו' און מ'האט

אין זיי געלערנט, איז דאס זיכער ראוי און אויסגעהאלטן
וכו'! (עכ"ל השיחה שם בנוגע לענין זה).

ואם כן גם בנידון דידן, בנוגע להתיבות שהעתיק רש"י
מן הפסוק, נראה לומר ג"כ לכאורה, שהואיל שנוסח זה נדפס
בכמה חומשים שהיו לפני כמה גדולי ישראל שלמדו בהם, שגם
נוסח זה אמת.

אבל אולי יש לחלק בין פירוש שלם שנדפס בחומשים
שלנו ולא נדפס בדפוס הראשון, לבין חילוקי נוסחאות בנוגע
לאיזה תיבות של הכתוב שילכים וצריכים להיות נדפסים
בהפירוש.

צריך להבין, למה עשו זה, הלא על ידי זה מעוררים
קושיא, דהיינו: למה אצל בן נדפס תיבת "יגח" ואצל בת לא
נדפס.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ה ל ו ם

לכ. ה' אד"א - "וואס איז אן אל"ף" - נתבאר בלקו"ש ח"ב,
ע' 616.

שבת, ו' אד"ש - "ספר התניא הוא לקוטי עצות".
בשנת תקנ"ה כבר היה צרוף וזקוק ואז נתן רשות להעתיקו.

ספר התניא: להעיר מהמבואר ע"ד המנהג מימי קדם
שנהגו חסידים ללמוד בכל יום פרק שלם בתניא. ועפ"ז מובן
שע"ד הרגיל - ההתחלה הוא מי"ט כסלו, ר"ה לחסידות, וא"כ
לימוד ספר התניא (שכולל בתוכו: ק"י פרקים לערך) מסתיים
בימים (שאחרי ש"ק זו).

תקנ"ה: להעיר בזה ובהקדמה: אדה"ז נולד בשנת קה"ת
וא"כ מובן שבשנת תקנ"ה ה' בן חמשים שנה.

ועפ"ז יש להעיר מהמשנה (מס' אבות ספ"ה): **בן חמשים לעצה.**

ט' אד"ש - "גודל התשוקה להתקשרות יכול להשביע רק כאשר ילמוד מאמרי החסידות שאומר הרב זכותב, כי בראות פנים בלבד לא סג"י".

ראה ירושלמי עה"פ דרשו ה' גו' - נת' באוה"ת -סידור, ע' 16.

יא אד"ש - "חסידות כוללת שני ענינים עיקריים: א) הבנת כל הלכה בשרשה . . ברוחניות ב) הבנת ענין כל הלכה בעבודה . . צריך למצוא בזה ענין בעבודה בהנהגת האדם".

ויש להעיר ממ"ש השל"ה בענין מגילה נקראת ב"א-ט"ו כו'. ומבארת חסידות שהיננו מה שי"א הוא בגימט' ו"ה, וט"ו בגימט' י"ה. והרי י"ה ענינה המבואר באות א' "ו"ה" הוא המבוארת באות ב'.

ועפ"ז מובן עוד השיכות ליום זה - י"א (אדר) שענינו בגימט' י"ה.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- תושב השכונה -

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' חנוך הענדל ע"ה

ליבערמאן (פוטערפאס)

בן הרב החסיד וכו' ר' מנחם מענדל ע"ה

נפטר תענית אסתר, י"ג אדר שני, ה'תשל"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

